

Приходько Олександра Олександрівна,
курсант ННІ № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: старший науковий
співробітник наукової лабораторії з проблем
превентивної діяльності та запобігання
корупції ННІ № 3 Національної академії
внутрішніх справ **Федоровська Н. В.**

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ «ЗЕЛЕНОЇ КІМНАТИ» ПРАЦІВНИКАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Стаття 39 Конвенції ООН про права дитини встановлює, що «держави-учасниці вживають всіх необхідних заходів для сприяння фізичному та психологічному відновленню та соціальній інтеграції дитини, яка є жертвою будь-яких видів нехтування, експлуатації чи зловживань, катувань чи будь-яких жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження, покарання чи збройних конфліктів. Таке відновлення і реінтеграція мають здійснюватися в умовах, що забезпечують здоров'я, самоповагу і гідність дитини» [1].

Факультативний протокол щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії, у статті 8 встановлює, що держави – учасниці цього Протоколу мають вживати відповідних заходів для захисту прав та інтересів дітей-жертв торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії на всіх етапах кримінального судочинства. Але незважаючи на такий, здавалося б, сильний «правовий бронешит» діти нерідко стають жертвами різних злочинів [2].

Одним з ключових міжнародних документів, що визначає особливості опитування, а так само і допиту, є Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства або Лансаротська конвенція [3].

Отримати потрібну інформацію про кримінальну подію від особи, яка стала жертвою чи свідком злочину, дуже важко. Емоційно збуджені, перелякані подією люди реагують по-різному: одні замикаються в собі, інші розповідають багато, емоційно, незв'язно. А коли жертвою злочину стає дитина, навіть висококваліфікованому психологу складно випитати достовірну інформацію. Необхідно створити особливі, психологічно комфортні умови.

Подолання негативних наслідків, стресу, відхилень у поведінці та деформації психіки дітей можливе за допомогою психологічної профілактики. Одним з ефективних способів такої профілактики є організація роботи з дітьми в «зелених кімнатах».

«Зелена кімната» призначена для роботи з дітьми, які постраждали внаслідок злочину чи стали свідками сексуального насильства або експлуатації, інших злочинів, або такими, які підозрюються в скоєнні злочинів, за допомогою спеціальних методик, дружніх до дитини [4, с. 4].

Метою проведення опитування в такій кімнаті є мінімізація наслідків повторного травмування дитини завдяки спеціальним методикам, комфортній атмосфері, технічному оснащенню. Це дає змогу вести відеозапис допиту й використовувати його під час слідства без проведення повторних дій.

Основними завданнями «зелених кімнат» є:

- збір доказового матеріалу про злочин чи правопорушення, в яких дитина стала жертвою чи свідком злочину або правопорушником;
- робота з адаптації дитини після скоєння над нею насильства;
- поновлення психоемоційного статусу дитини, яка перебуває в стресовому стані внаслідок конфліктної, аварійної чи іншої екстремальної ситуації; г) блокування гострих стресових реакцій у дитини;
- попередження психоемоційного навантаження у дитини, пом'якшення впливу психотравмуючих ситуацій та психофізичних навантажень;
- усунення фізичного дискомфорту та емоційної напруги, нормалізація процесу життєдіяльності;
- короткотермінова чи довготермінова психокорекція;
- психологічна допомога особам, схильним до різних видів залежностей;
- психологічні консультування з рекорегування взаємовідносин в родині, навчальних закладах, у дитячому колективі;
- попередження, профілактика, корекція негативних наслідків відхилення в поведінці та психологічної деформації дітей, схильних до скоєння правопорушень і злочинів;
- допомога дитині зрозуміти й усвідомити причини її поганого пристосування до реальності, і надання допомоги в адаптації та побудові більш реалістичної комунікації [5, с. 18–19].

Незважаючи на високу ефективність і необхідність застосування даного методу є один суттєвий мінус, який стає бар'єром. Таким мінусом є брак штатних психологів в підрозділах ювенальної превенції. Нерідко, у випадках розірвання шлюбу, дорослі звинувачують один одного у руйнуванні сім'ї, ділять майно, але найбільша шкода завдається дитині. Шляхом до вирішення таких спірних питань є саме «зелена кімната», де дитина у невимушеному, комфортному для неї становищі може розповісти психологу її бажання жити з одним із батьків. В такому разі кожен з батьків буде шукати приватного психолога, задля того, щоб рішення по залишенню дитини було саме на його користь. І ось тут ми відчуваємо необхідність залучення штатного, незалежного психолога. То ж, всупереч наявності такої кімнати, відсутність достатньої кількості штатних психологів, вона не може функціонувати в повному обсязі.

«Зелені кімнати» є не просто спеціально обладнаними приміщеннями, а й закладами для здійснення системи заходів, покликаних забезпечити законність, гуманність та ефективність кожного рішення щодо дитини, яка потрапила у конфлікт із законом

чи перебуває в контакті із законом, з метою її перевиховання та подальшої соціальної підтримки.

В свою чергу, створення «зелених кімнат» сприятиме підвищенню професійного рівня фахівців, надасть можливість проводити комплексну та системну роботу з дітьми, досягати в ній високих результатів.

Нам пощастило, в навчально-науковому інституті № 3 Національної академії внутрішніх справ функціонує навчально-тренувальний полігон «Зелена кімната» з метою закріплення практичних навичок роботи поліцейських із дітьми, які постраждали внаслідок насильницьких чи сексуальних злочинів або стали свідками таких подій. Курсанти-психологи мають можливість відпрацьовувати вміння спілкування з дітьми, тим самим формувати професійні навички роботи практичного психолога, які неодмінно знадобляться їм у подальшій професійній діяльності.

Отже, дружні до дітей «зелені кімнати» створені з метою проведення опитування (допитів) дітей, які є учасниками в кримінальних справах, в яких вони фігурують як потерпілі чи свідки, в умовах, що мінімізують повторну травматизацію психіки дитини. Успішність допиту дитини визначається місцем розташування та облаштування приміщення, в якому він буде проведений; попереднім психологічним вивченням дитини, завдяки якому можна підготувати її до співпраці з правоохоронцями, а також компетентності осіб, що проводять допит.

«Зелені кімнати» для України є явищем відносно новим і сподіваємось воно і надалі буде служити на захист прав і свобод дитини, а також задля інтересів слідства та суду.

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 (редакція зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21.12.1995). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

2. Про ратифікацію Факультативного протоколу до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії: Закон України від 03.04.2003 № 716-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-15>. Факультативний протокол щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_b09.

3. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства: ратифіковано з заявами Законом України від 20.06.2012 № 4988-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927.

4. «Зелені кімнати»: рекомендації до обладнання / Н.П. Бочкор, О.В. Даценко, К.Б. Левченко та ін. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2012. 28 с.

5. Кравченко І.С., Кононець В.П. Застосування методики «Зелена кімната» в діяльності Національної поліції: Методичні рекомендації для проведення занять зі слухачами на базі тренінгового центру «Зелена кімната» Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Дніпро: ДДУВС, 2018. 48 с.